

Strategi for miljøtiltak i landbruket Sarpsborg kommune 2014-2016

Isebekken

Foto: Erling Bakken

Innledning/bakgrunn

Stortingsmelding nr. 19 (2001-2002) *Nye oppgaver for lokaldemokratiet – regionalt og lokalt nivå* overførte en rekke oppgaver innen landbruksforvaltningen til kommunene. Blant annet fikk kommunene vedtaksmyndighet i saker som omfattes av Forskrift om spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL-midler).

Det er en nasjonal og lokal målsetning å ivareta natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og å redusere forurensningen fra jordbruket. Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) er en tilskuddsordning som skal bidra til å nå disse målene. Tilskudd kan gis til de som gjør en innsats ut over det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksproduksjon.

Fylkesmannen fordeler SMIL årlig i en ramme til kommunene. Vedtak om tildeling av tilskudd etter forskriftene fattes av kommunen. Kommunen skal fastsette overordnede retningslinjer for prioritering av søknader.

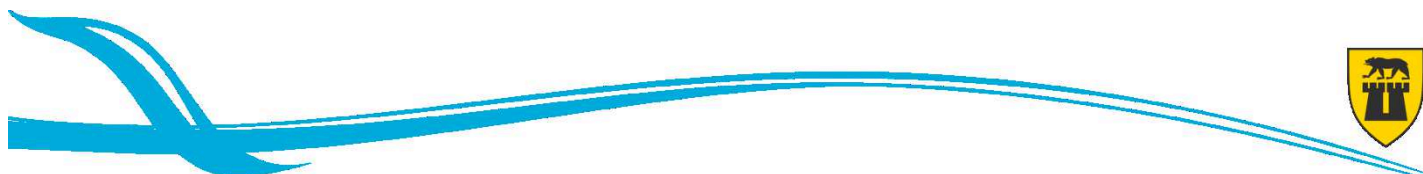
Formål

Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Prosjektene og tiltakene skal prioriteres ut fra lokale målsettinger og strategier.

Kapittel 1 Sentrale rammevilkår for ordningen

1.1 Styrende dokumenter/ aktuelle dokumenter

- Lov om jord (jordlova).
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)
- Lov om kulturminner (kulturminneloven)
- Forskrift for tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket
- Forskrift om tilskudd til drening av jordbruksjord
- Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket
- Forskrift om regionale miljøkrav i Haldenvassdraget, Vansjø-Hobølvassdraget og Isesjø, Oslo, Akershus og Østfold
- Forskrift om regionale miljøkrav i vannområdene Glomma sør for Øyeren, Haldenvassdraget og Morsa, Østfold
- Forskrift om tilskudd til regionale miljøtiltak i jordbruket, Østfold
- St.meld.nr. 9 (2011-2012): Landbruks- og matpolitikken. Velkommen til bords
- St.meld.nr. 39 (2008-2009) Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen
- Vanddirektivet - EUs rammedirektiv for vann
- Verdifulle kulturlandskap i Østfold (Fylkesmannen i Østfold, 1997)
- Regionalt bygdeutviklingsprogram for Østfold 2013-2016

1.2 Hvem kan søke tilskudd?

- Foretak som driver og/eller eier landbrukseiendom
- Eiere av landbrukseiendom
- Enhver som er registrert i Enhetsregisteret og som har fått tillatelse av landbrukseiendommens eier til gjennomføring av prosjektet eller tiltaket
- Beitelag som er godkjent av kommunen og som er registrert i Enhetsregisteret

1.3 Grunnvilkår

- Tilskudd kan innvilges til foretak eller eiere som driver og/eller eier en landbrukseiendom, eller til enhver som er registrert i Enhetsregisteret og som har fått tillatelse av landbrukseiendommens eier til gjennomføring av prosjekt eller tiltak.
- Miljøplan trinn 2 skal foreligge, for foretak som mottar produksjonstilskudd i jordbruket.
- Frist for gjennomføring av prosjekt er 3 år fra hvert tilskudd ble innvilget, med mindre kommunen har satt en kortere frist ved innvilgelsen av søknaden. Kommunen kan etter søknad forlenge gjennomføringsfristen, men ikke ut over 5 år fra tilskuddet ble innvilget.

1.4 Hovedtyper tiltak det kan gis tilskudd til

SMIL er den lokale forankringen av landbrukets miljøinnsats.

Det skal sikres en god fordeling av tiltak gjennom RMP og SMIL, der RMP-tilskudd gis til tiltak som krever årlig skjøtsel, og SMIL-ordningen brukes til investeringer og vedlikehold som krever enkeltsaksbehandling.

1.4.1 Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter.

For å få til en helhetlig og samordnet innsats, og for å bidra til prosesser som sikrer bredest mulig involvering og forankring i miljøarbeidet, kan det gis tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter.

Formålet med slike prosjekt er å legge forholdene til rette for større helhetlige prosjekter over større områder, for eksempel knyttet til et vassdrag eller ei grend.

Grunneiere, lag og foreninger, kommuner og eventuelt andre berørte parter kan delta i nevnte prosjekter. Lag eller organisasjoner som ikke innbefatter alle grunneierne et prosjekt/tiltak berører, må sørge for skriftlig godkjenning fra de aktuelle grunneierne før søknaden godkjennes. Dette er viktig for å sikre at de tiltakene som kommer fram i planleggingsprosjektet, faktisk kan gjennomføres.

1.4.2.a Kulturlandskapstiltak

- Investeringer som ivaretar natur- og kulturminneverdier i kulturlandskapet.
Forskriften omfatter bl.a. tiltak som:
 - Ivaretar biologisk mangfold og gammel kulturmark, og som tilrettelegger for økt biologisk mangfold.
 - Tilrettelegger for større tilgjengelighet og opplevelser i landskapet, og som holder verdifulle områder åpne.
 - Ivaretar kulturminner og kulturmiljøer, inkludert freda og verneverdige bygninger, gjennom skjøtsel, vedlikehold og istandsetting etter kulturminnefaglige retningslinjer.
 - Fremmer organisert beitebruk i utmark.

1.4.2.b Forurensingstiltak

- Investeringer som bidrar til å redusere forurensning og/eller risiko for forurensning fra jordbruket, og omfatter bl.a. følgende tiltak:
 - Særskilte bygningsmessige miljøtiltak i eller i tilknytning til eksisterende driftsbygning eller driftsopplegg.
 - Utbedring og supplering av hydrotekniske anlegg, herunder graving av åpne kanaler til erstatning for eksisterende lukka avløp.
 - Miljøplantinger og økologiske rensetiltak.
 - Omlegging av drift med åpen åker til mer miljøvennlig og ekstensiv planteproduksjon på spesielt erosjonsutsatte arealer.

1.4.3 Dreneringstiltak

Landbruks- og matdepartementet har fastsatt forskrift om tilskudd til drenering av jordbruksjord. Det er i jordbruksavtalen avsatt midler til drenering for 2014 og 2015.

God drenering er avgjørende for å kunne øke matproduksjonen, det reduserer også faren for erosjon fra jordbruksarealer og bidrar på den måten til bedre vannkvalitet og et bedre vannmiljø.

1.5 Hva må en søknad inneholde?

Søknad om spesielle miljøtiltak i landbruket

SMIL-midler søkes på eget søknadsskjema; [SLF-430](#). Søknadsskjema og mer informasjon finnes på Statens Landbruksforvaltnings internettside: www.slf.dep.no, eller fås ved å kontakte kommunen.

I tillegg til utfylt skjema skal søknadene inneholde følgende vedlegg:

- Kopi av miljøplan trinn 2 (gjelder landbruksforetak).
- Kostnadsoverslag. Her tas med alle kostnader med gjennomføring av tiltaket, dvs. materialkostnader, arbeidskostnader og kostnader med utarbeiding av nødvendige planer. Dersom tilskuddsmottaker ikke har fradragsrett for inngående merverdiavgift, kan merverdiavgift inngå i tilskuddsgrunnlaget (kostnadsoverslaget). Planlagt egeninnsats kan legges inn i kostnadsgrunnlaget.
- Beskrivelse av tiltaket, kart og bilder. For bygningsmessige tiltak, større forurensningstiltak eller andre omfattende tiltak, må faglige planer/dokumentasjon foreligge.

Søknad om drenering

Det søkes på eget søknadsskjema; [Søknad om tilskudd til drenering](#). Søknadsskjema og mer informasjon finnes på Statens Landbruksforvaltnings internettside: www.slf.dep.no, eller fås ved å kontakte kommunen.

I tillegg til fullstendig utfylt søknadsskjema (side 1 + 2) skal søknaden inneholde følgende vedlegg:

- Grøfteplan og kart i hensiktsmessig målestokk (f.eks. 1:1000 eller 1:2000). Grøfteplanen må beskrive hva som skal gjøres (lukkede grøfter, åpne grøfter, profilering eller omgraving). I tillegg må planen vise grøfteavstand (ved systematisk grøfting), grøftedybde, rørdimensjoner, filtermaterialer og sikringstiltak for kanaler, kummer og utløp. I den grad dette ikke fremgår av planen, kan det være aktuelt å be om slike tilleggsopplysninger før søknaden behandles. Grøftekartet skal vise hvor det skal dreneres med omriss, slik at arealet kan bestemmes. Grøfter kummer og utløp skal merkes av på kartet. Eventuelle kjente automatisk fredete

kulturminner og biologiske verdier skal tegnes inn på kartet. Ved endringer under veis skal kommunen få tilsendt oppdater kart som vedlegg til bekreftelse om ferdigstilling av tiltaket.

- Miljøplan trinn 2. Det er en forutsetning at det utarbeides miljøplan trinn 2 for å kunne søke om tilskudd til drenering. Denne skal angi målsetting for tiltaket og beskrive miljøverdier og miljøutfordringer. I tillegg til søknadens grøfteplan innebærer dette en vurdering av tiltakets effekt på kulturminner, naturmangfold og vannforekomster oppstrøms og nedstrøms.
- Kostnadsoverslag.

1.6 Frister

Søknadsfrist for tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er 1. april. Kommunen står fritt til å endre denne i løpet av perioden tiltaksstrategien gjelder. Det sendes da ut informasjon om dette i forkant.

Søknaden skal være godkjent av kommunen før tiltaket påbegynnes.

Søknader som kommer inn etter søknadsfristen, vil bli behandlet fortløpende etter den ordinære tildelingen, så fremt det er midler igjen.

For 2014 er det utsatt frist for både vanlige SMIL-tiltak og drenering, ettersom tiltaksstrategien ikke var ferdigstilt til 1. april. Fra 2015 vil 1. april være søknadsfrist både for SMIL- og dreneringssøknader.

Kort om arbeidsfrister

Frist for gjennomføring av tiltak er 3 år fra tilskuddet ble innvilget, med mindre kommunen har satt en kortere frist ved innvilgelsen av søknaden. Kommunen kan etter søknad forlenge gjennomføringsfristen, men ikke ut over 5 år fra tilskuddet ble innvilget.

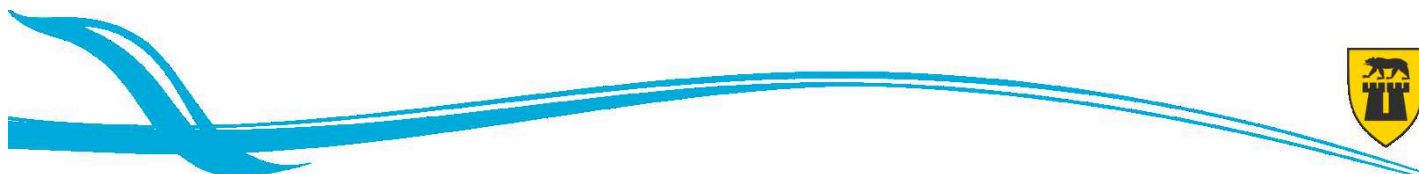
1.7 Tilskuddssats og utbetaling

For å få SMIL-tilskudd må tiltaket omfatte mer enn det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Det gis normalt ikke tilskudd til maskiner eller annet løst teknisk utstyr.

Det godkjente kostnadsoverslaget vil være grunnlaget for tildeling av tilskudd.

Tiltakstype	Tilskuddssats *
Forurensningstiltak	Inntil 70 %
Kulturlandskapstiltak	Inntil 70 %
Særskilte tiltak for å ivareta biologisk mangfold	Inntil 100 %
Planleggings- og tilretteleggingstiltak	Inntil 100 %
Tiltak til drenering av jordbruksjord	1000,-/daa ved systematisk grøfting, 15,-/løpemeteter grøft ved annen grøfting, dvs. avskjæringsgrøfter og (tilfeldige) grøfter for å drenere mindre partier på jordet.

Før kommunen kan an vise utbetaling av tilskudd, må det foreligge skriftlig anmodning om utbetaling fra søkeren. Deler av tilskuddet til prosjekter kan utbetales som forskudd, men minst 25 % av tilskuddet vil imidlertid holdes tilbake inntil arbeidet er fullført og sluttregnskapet er godkjent av kommunen. I de fleste tilfeller vil kommunen også ønske å beføre tiltaket før sluttutbetaling foretas.

Kapittel 2 Utfordringer i Sarpsborg

2.1 Forurensning fra landbruket

Landbruket er en viktig faktor når det gjelder påvirkning av vann og vassdrag i form av erosjon og utvasking av næringsstoffer. Ved å gjennomføre rett miljøtiltak på rett sted vil landbruket bidra til renere vann og vassdrag.

EUs vanndirektiv ble gjort gjeldende i Norge i 2008. Vanndirektivets hovedmål er å sikre god tilstand i overflatevann og grunnvann innen 2021. Vanndirektivet har som generelt mål, at alle vannforekomster minst skal opprettholde eller oppnå "god tilstand" i tråd med nærmere angitte kriterier.

Kommunen har gjennom flere år overvåket vannkvaliteten i de viktigste innsjøene og bekkene i kommunen. Resultatene viser at de fleste av bekkene er til dels sterkt påvirket av erosjon og utvasking av næringsstoffer fra inn- og utmarksområder. I tillegg er det flere steder utslipp av sanitært avløpsvann som er med på å forringe vannkvaliteten vesentlig.

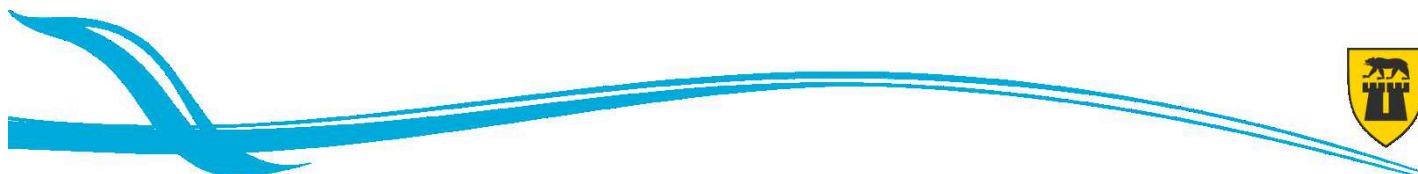
Vannforekomst	Navn	Risiko *
002-133-L	Isesjøen	Risiko
002-3451-L	Tunevatnet	Risiko
002-3329-R	Tveterbekken	Risiko
002-3344-R	Buerbekken	Ingen risiko
002-3347-R	Ågårdselva	Risiko
002-3369-R	Påvirkede småvassdrag til Singlefjorden inkl. Hornesbekken	Risiko
002-737-R	Bekkefelt Nipa; inkl. Brusemyrbekken, Isoa, Spydevoldbekken	Mulig risiko
002-739-R	Skjebergbekken	Risiko
002-743-R	Ingedalsbekken	Risiko
002-770-R	Bekkefelt Hunnebunn, inkl. Brandstorbekken	Risiko

Kilde: NIVAs undersøkelse i 2012

* Risiko for at miljømålet ikke nås innen 2021

Landbruket har over lengre tid bidratt til dårlig vannkvalitet i vann og vassdrag ved å tilføre næringsstoffer og partikler. Overgjødningen (eutrofieringen) har medført økt algevekst og raskere gjengroing av siv og vannplanter. Erosjon og utvasking av leirpartikler har medført nedslamming av gyte- og oppvekstområder for fisk og andre organismer.

For Isesjø og Tunevannet er det utarbeidet tiltaksplaner med en rekke tiltak relatert til landbruk hvor formålet er å redusere tilførsel av næringsstoffer.

2.2 Landbrukets kulturlandskap

Sarpsborg har en omkring 7000 år gammel bosettingshistorie og er en av de kommunene i landet med flest fredete kulturminner. Kulturminnene spenner seg over en lang tidsperiode, og som synliggjør mange sider ved Østfolds kulturhistorie. I 1997 registrerte Norsk Institutt for kulturminneforskning 1178 fredede kulturminner i Sarpsborg. I 2004 ble det gjort en ny registrering og da var 308 av de opprinnelige registrerte kulturminnene tapt, skadet eller ikke gjenfunnet.

Kulturminner er også viktige elementer i det biologiske mangfoldet, for reiselivet, og ikke minst som en trivselsfaktor for allmennheten. Skjøtsel av kulturlandskapet skal bidra til vern av gammel kulturmark, gamle ferdselsårer, kulturminner og verneverdig bygningsmasse. Landbruket er i følge riksantikvaren hovedårsaken til at kulturminner går tapt.

Kommunen har stor befolkningstetthet, noe som tilsier aktiv bruk av jordbrukslandskapet til rekreasjon og friluftsliv. Kystsonen og arealene langs Glomma (Glommadalen og landskapsrommet Skinnerflo – Solli – nordre del av Visterflo) peker seg ut som særlig viktige i denne sammenheng. Disse områdene har dokumentert høy landskapskvalitet, de oppleves av mange mennesker, og de har betydelige innslag av marginale jordbruksarealer som trues av gjengroing.

Kommunene har verdiklassifisert landbrukets kulturlandskap i 3 kategorier. Kulturlandskapskartet er vist som vedlegg i strategien.

Isesjø

Naturmangfoldloven (NML) ble vedtatt i 2009. I formålsparagrafen heter det bl.a.:

”Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden.”

I all offentlig saksbehandling skal tiltak som berører naturmangfoldet vurderes etter naturmangfoldloven §§ 8-12. Vurderingen skal fremgå av vedtaket.

Tiltak som omfatter natur av høy biologisk verdi bør prioriteres. Eksempler her kan være tiltak i dammer/bekker, slåttemark, kantsoner o.l.

Vassgropraktvikler (*Gynnidomorpha alismana*)

I Norge er artens næringsplante sjelden og denne vikleren er bare kjent fra to dammer, i Farsund i Vest-Agder og i Sarpsborg i Østfold. Arten er klassifisert som kritisk truet (CR) på den norske rødlisten fra 2010.

Kilde: Artsdatabasen

2.3 Grøftebehov

Når det er satt mål om økt matproduksjon der hensynet til miljøet i størst mulig grad skal ivaretas, er god jordkvalitet en av de viktigste faktorene.

Fordelene ved grøfting omfatter som regel bedre lagelighet for kjøring, bedre jordstruktur, tidligere såtid og ofte som følge av dette økt avling. Lønnsomhet ved drenering/grøfting, er en økonomisk vurdering, som avhenger av verdien av forventet avlingsøkning, i forhold til grøftekostnader, rentenivå og avskrivningstid.

En stor del av landbrukets dreneringssystemer har utgått på dato, dette gjelder også i Sarpsborg. Det har vært lite grøfteaktivitet i kommunen de siste 30 årene, og behovet for å grøfte/drenere er igjen økende.

Skog og landskap har gjort en kartlegging på grunnlag av dreneringsegenskaper og helling, og anslår at ca. 83 % av dyrket mark i Sarpsborg har naturgitt dreneringsbehov.

Kommune	Kartlagt areal (km ²)	Totalt grøftebehov (%)	Grøftebehov og flatt (%)	Selvdrenert (%)
Sarpsborg	71,5	82,6	53,3	17,4

Kilde: Skog og landskap 2013

Kapittel 3 Prioritering av midler i Sarpsborg kommune

Bruk av landbruksfagmidler i jordbruket reguleres gjennom Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL-forskriften), og Forskrift om tilskudd til drenering av jordbruksjord. Formålet med SMIL-midlene er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensning fra jordbruket utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift.

Et hvert tiltak som bidrar til måloppnåelsen i forhold til det som er hensikten med SMIL midlene og som er i tråd med kravene i forskriften vil kunne støttes med midler. Dette innebærer at også tiltak som ikke er nevnt her, men som er relevante vil kunne prioriteres.

3.1 Forurensningstiltak

Det er et mål å få i gang prosesser som leder frem til gode og konkrete tiltak mot forurensning. Vannmiljø med spesielt fokus på Isesjø og Tunevannet har stått sentralt i denne sammenheng de senere år. Strategisk sett virker det riktig at fokus ligger på Isesjø, som skal ivaretas som råvannskilde for drikkevann, som viktig leveområde for planter og dyr, og som rekreasjonsområde for kommunens befolkning, og på Tunevannet som også har store utfordringer knyttet til forurensning fra landbruket. I tillegg skal også de viktigste bekkene ha høy prioritet.

Kommune jobber med å få på plass en samlet vannbruksplan hvor det skal utarbeides nye tiltak for vannlokalitetene i kommunen

Utbedring av hydrotekniske anlegg

Fra og med 2008 har vi åpnet for å bruke SMIL-midler også til hydrotekniske tiltak. Utbedringer som normalt må defineres som vedlikeholdstiltak grunnet dårlig/mangelfullt vedlikehold er ikke tilskudsberettiget.

Tilskudsberettigede tiltak vil være tiltak det klart er behov for å gjennomføre og som er forårsaket av forhold brukeren ikke er ansvarlig for. Dette kan være grunnet endrede værforhold, utilstrekkelig planlegging osv. f.eks. underdimensjonerte rørtraseer, utilstrekkelige kumløsninger, utglidning av jordmasser mm.

Tiltak i Isesjø og Tunevannets nedbørsfelt, og sjørretbekkene skal prioriteres.

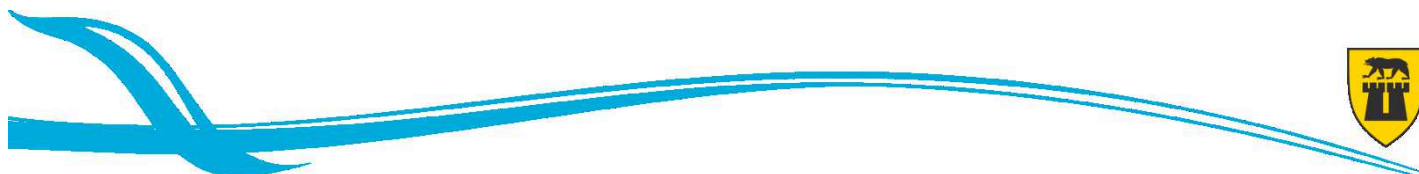
Gjødsellagre

I Isesjøs nedbørsfelt har vi en svært høy produksjon av husdyrgjødsel. Dyrehold og grasproduksjon er i utgangspunktet positivt, men bruk av store mengder husdyrgjødsel krever god planlegging og bruk om det ikke skal føre til forurensning.

Tiltak som bidrar til uttransportering av husdyrgjødsel fra nedslagsfeltet vil kunne være tilskudsberettiget. Dette er spesielle tiltak som bør drøftes i hvert enkelt tilfelle.

Fangdammer

Fangdammer er kunstig anlagt sedimentasjonsbasseng og våtmarksområder som skal fange opp næringsstoffer (særlig partikkelbundet fosfor). Fangdammer vil normalt sett ved riktig dimensjonering ha en virkningsgrad på mellom 21-44 % fosforreduksjon. Som en tommelfingerregel skal fangdammer ha en størrelse på minst 0,1 % av nedbørsfeltets overflate.

Utbedring av kantsoner og vegetasjonssoner

I forsøkninger der vann renner på overflaten er det fare for erosjon. Det samme vil være tilfellet i bekkekanter og i overgangssoner mellom jordekant og bekkekant. Tilplanting med trær (med dyptgående røtter) og busker i kantsoner kan fange opp mye fosfor og hindre erosjon og utrasninger i bekkekanten.

Kantsoner mellom dyrka arealer og bekkeløp er også viktig for å hindre at maskiner presser bekkekanten ut i vannet. I bekkekanter der det er stadig erosjon kan det være aktuelt å steinsette bekkekanten for å hindre ytterligere erosjon og utrasning.

3.2 Kulturlandskapstiltak

Det er viktig å bevare og videreutvikle kultur- og miljøverdiene i landbrukets kulturlandskap. Det bør legges vekt på å stimulere til bruk av tradisjonsrike driftsformer som samtidig fremmer miljøgoder for allmennheten, f.eks. beiting av jordbruksarealer som trues av gjengroing.

Bevare og fremme biologisk mangfold

Sarpsborg kommune har opplysninger om 325 kartlagte lokaliteter (naturtyper) for biologisk mangfold. Et gjennomgående trekk for de kartlagte naturtypene er at størsteparten er inne i en negativ utvikling. En utvikling som for de fleste naturtypene har pågått i flere tiår. Det er en målsetting å bidra til å ivareta det biologiske mangfoldet, og tiltak vil bli prioritert ut i fra kommunens biologisk mangfold-plan.

Foto: Ellen Evenrød

Hule eiker

Hule eiker har fått status som en utvalgt naturtype i Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven.

Naturtypen hule eiker består av eiketrær som har en omkrets på minst 200 cm, og eiketrær som er synlig hule og har en omkrets på minst 95 cm. Opptil 1500 arter er knyttet til gamle eiker, hvorav mange er spesialister på eik og er utrydningstrua

Holde gammel kulturmark i hevd

Beitemark i hevd hvor det ikke gjødsles med kunstgjødsel er etter hvert blitt en sjelden naturtype. Et positivt trekk de siste årene er at det har blitt flere husdyr på beite. Spesielt i det flotte ravinlandskapet langs Glomma er det store arealer som blir holdt i hevd. Trolig er Sarpsborg den av kommunene langs Glomma som har størst areal av raviner, evjer og mudderbanker, og det er svært viktig at disse naturtypene bevares. Ved prioritering av tiltak skal det legges vekt på om området er av nasjonal eller regional betydning og hvilken verdi området har jf. kommunens kulturlandskapskart.

Bevare kulturminner og kulturmiljøer ved skjøtsel og vedlikehold

Hvert år forsvinner flere kulturminner. Forfall og inngrep er hovedårsakene til at uerstattelige kulturminner går tapt hvert år. For å unngå slike tap bør det stimuleres til skjøtsel (beite, rydding, slått) av alle kulturminner. Ved vurdering av økonomisk støtte til å bevare kulturminner bør Fylkeskonservatoren kontaktes.

Sette i stand fredete og verneverdige bygninger (gjelder bare 2014)

Gamle landbruksbygg kan ofte ha liten bruksverdi i et moderne landbruk. Det er en målsetning å ivareta særegne østlandslandbruksbygg.

Fremme tilgjengelighet og opplevelseskvalitet, i eller i tilknytning til jordbrukslandskapet

Det er viktig at tiltak som tilrettelegger og styrer allmennhetens ferdsel gir gode helhetsløsninger. Områder med dokumentert høy landskapskvalitet, og som oppleves av mange mennesker skal prioriteres. Det er særlig viktig å legge til rette for ferdselen i kystsonen og på arealene langs Glomma (Glommadalen og landskapsrommet Skinnerflo – Solli – nordre del av Visterflo). Tiltak bør prioriteres på grunnlag av kommuneplanens kart over friluftsområder, samt tiltak rettet mot Glommaprosjektet.

Opstadfeltet

Foto: Erling Bakken

3.3 Drenering av jordbruksjord

Fra og med 2013 ble det mulig å søke om tilskudd til drenering av jordbruksjord. Formålet er å øke kvaliteten på tidligere grøftet jordbruksjord med potensial for økt jordbruksproduksjon, samt å redusere faren for erosjon og overflateavrenning av næringsstoffer til vassdrag.

Kapittel 4 Retningslinjer

- Forurensningstiltak / tiltak for å bedre vannkvalitet blir prioritert høyest ved knapphet på midler. Denne prioriteringen vil kunne fravikes i spesielle tilfeller.
- Tiltak som fremmer biologisk mangfold vil ha høy prioritet. Det samme gjelder tiltak som bedrer vannkvalitet i Tunevannet, Isesjø eller sjørretbekkene.
- Når arealet ikke eies av søker, stilles det krav om skriftlig godkjenning fra eier av arealet. I slike tilfeller vil det også normalt kreves leie- / disponeringsavtale på 10 år.
- Ved fellessøknader eller tiltak med betydelig vedlikeholdsansvar kan det stilles krav om at dette formaliseres ved en tinglyst heftelse.
- Det er vedlikeholdsplikt på 10 år for enkelte tiltak (bl.a. gjerdning og hydrotekniske tiltak).
- For gjerdetiltak vil det normalt stilles krav om beiting i minst 10 år.
- Kommunen forbeholder seg retten til å stille andre vilkår for gjennomføring / oppfølging av tiltak der dette etter kommunens skjønn er nødvendig.
- Egeninnsats godtgjøres med inntil kr 250,- pr. time. Ved egeninnsats med maskin (traktor, gravemaskin etc.) kan høyere sats avtales på forhånd.
- Ved innvilgning av tilskudd på kr 100.000,- eller mer kreves det at regnskapet er attestert av godkjent revisor før sluttutbetaling foretas. Kostnad til dette kan innarbeides i kostnadsgrunnlaget.

